

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นสำคัญที่หลายฝ่ายได้ให้ความสนใจหยิบยกขึ้นมา สัมมนาและอภิปรายร่วมกัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ทุก ๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนต้องหันมาร่วมมือกันแก้ไข เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติ เนื่องจากการตัดสินใจในการใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติมีผลกระทบต่อกิจกรรมการบริโภคและการผลิตของหลายกลุ่มคน รวมทั้งเงื่อนไขเพื่อการลงทุนในแต่ละวันก็แปรเปลี่ยนไปตามภาวะการเมืองซึ่งเกี่ยวโยงโดยตรงต่อการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หน่วยงานรัฐบาลเองได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง เนื่องจาก ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสาธารณะ ภาครัฐจึงต้องเข้ามามีบทบาทหลักในการแก้ไข โดยมีการนำเอาวิธีการแบบควบคุม (Regulatory Control) มาใช้ มีการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสิ่งแวดล้อม คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2518 และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 2 ครั้งคือในปี พ.ศ.2522 และ พ.ศ.2535 ซึ่งฉบับปี พ.ศ.2535 นี้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในกฎหมายสิ่งแวดล้อม เพราะเป็นการนำหลักการใหม่ ๆ และแนวคิดในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากำหนดไว้เป็นมาตรการกฎหมาย โดยเฉพาะแนวทางที่จะมุ่งใจให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความเต็มใจ อันเป็นแนวทางเพิ่มเติมไปจากมาตรการควบคุมกำกับดูแลซึ่งได้ใช้บังคับมาแล้วตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีการปรับปรุงกฎหมายที่จะให้ผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรับภาระนี้ด้วยความเต็มใจ ก็คือ มุ่งใจให้ผู้ประกอบการทั้งหลายปฏิบัติตามกฎหมาย โดยผู้ประกอบการจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เมื่อได้ปฏิบัติตามถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันมาตรการที่นำมาใช้ในการมุ่งใจนี้ จะมีแรงจูงใจในลักษณะการได้รับสิทธิประโยชน์ (Incentive) และแรงจูงใจในลักษณะผ่อนภาระลง (Disincentive)

นอกจากการควบคุมทางด้านกฎหมายแล้ว รัฐบาลได้มีนโยบายในการแก้ไขสิ่งแวดล้อมตลอดมา โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (ปี พ.ศ.2525-2529) ได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการแก้ไขปัญหามลพิษ

การกระจายตัวของประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางระบบนิเวศน์

จนมาถึงในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (ปี พ.ศ.2530-2534) ก็ยังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างกว้างขวาง และเพิ่มปริมาณมากขึ้น มีการขยายตัวในความต้องการด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การคมนาคม การสื่อสาร ฯลฯ มากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต เมื่อพิจารณาในนโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในช่วงนี้จะพบว่าให้ความสำคัญในด้านการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (วาระสารเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 2531) โดยดำเนินการให้องค์กรร่วม 3 ฝ่าย คือ ชุมชน สถานประกอบการ และภาครัฐบาล คอยกำกับดูแลป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ กำหนดให้จัดทำแผนป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมไว้ในแผนการลงทุนโครงการบริการพื้นฐานต่าง ๆ และกำหนดหลักสูตรการศึกษาแก่เยาวชนให้มีจิตสำนึกต่อการป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อม ใช้มาตรการด้านภาษี สนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมให้ลงทุนป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้สถาบันการเงินพิจารณาแนวทางการจัดตั้ง “กองทุนคุ้มครองสิ่งแวดล้อม” เพื่อสนับสนุนการลงทุนพัฒนาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในชุมชนเมือง ใช้มาตรการทางการเงินและการคลังในการรูงใจโรงงานอุตสาหกรรมใหม่เคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ที่กำหนด และสนับสนุนองค์กรของรัฐและประชาชนในระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร บำรุง และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (วาระสารเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 2531)

สำหรับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (ปี พ.ศ.2535-2539) ได้มีการวางแผนนโยบายเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยเน้นที่จะลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่คนในสังคมได้รับจากความเสื่อมโทรมของสภาวะแวดล้อมอันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสังคมเกษตรมาเป็นสังคมเมือง สังคมอุตสาหกรรม และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีแนวทาง เช่น รัฐทำการจัดสรรงบประมาณและให้เงินอุดหนุนการลงทุนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นกรณีพิเศษเร่งด่วน มีการนำหลักการ “ผู้สร้างปัญหามลพิษจะต้องเป็นผู้รับภาระในการบำบัดและกำจัดมลพิษ” (Polluter-Pays-Principle: PPP) โดยในหลักการนี้ ผู้ก่อมลภาวะควรจะเป็นผู้จ่ายค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการกระทำ (ระบบการผลิต) ของเขาด้วย วิธีการนี้จะกระตุ้นให้ผู้ก่อมลภาวะมีความระมัดระวังไม่ให้ปฏิบัติการอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชน หรืออย่างน้อยก็ต้องใช้ความพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้เสียหายน้อยที่สุด (ปรินซ์ เปียมพงศ์สานต์ :2538) รวมทั้งมีการปรับปรุงองค์กร กฎหมาย และการบริหารจัดการต่าง ๆ เช่น จัดให้มีการวางแผนและประสานแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเมืองอย่างเป็นระบบควบคู่ไปกับการกำหนดบทบาทของส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์

กรการบริหารส่วนท้องถิ่นรวมทั้งภาคเอกชน ให้มีการปรับปรุงองค์กรที่รับผิดชอบในการกำกับนโยบายและประสานงานทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 7 นี้ก็ได้มุ่งเน้นที่ความร่วมมือระหว่างรัฐบาล เอกชน ชุมชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ความรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นบทบาทอำนาจหน้าที่ของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว และเนื่องจากข้อจำกัดในด้านกลไกของรัฐที่มีไม่พอเพียงที่จะดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ทุกด้าน ประกอบกับขอบเขตการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องกว้างขวางไม่สามารถกระทำสำเร็จได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น จึงทำให้เกิดปัญหามากมาย เป็นต้นว่า งบประมาณที่มีจำกัด จำนวนบุคลากรของรัฐที่จะดูแลรับผิดชอบ ในขณะเดียวกันสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมมีเพิ่มมากขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้นจนเกินขีดความสามารถที่ภาครัฐฝ่ายเดียวจะดูแลจัดการได้อย่างทั่วถึง ด้วยเหตุนี้เองรัฐจึงได้ปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการเสียใหม่โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ในปัจจุบัน ภาคธุรกิจเอกชนได้เข้ามามีบทบาทเด่นชัดขึ้นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัย 3 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. รัฐเปลี่ยนแนวคิดมาส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนแบ่งเบาภาระการดำเนินการของรัฐ โดยภาครัฐให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทั้งงบประมาณในการดำเนินโครงการต่าง ๆ และประสานงานเพื่อให้ประชาชนได้มีความตื่นตัวและสร้างจิตสำนึกในสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น
  - 1.1 ส่งเสริมให้องค์กรเอกชนสามารถจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งเสริมศักยภาพให้องค์กรเอกชนที่จดทะเบียน ด้วยการประชุมชี้แจงถึงแนวทางการขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม
  - 1.2 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน สภาความมั่นคงแห่งชาติและส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ให้การสนับสนุนให้องค์กรเอกชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และการเป็นกรรมการในชุดต่าง ๆ
  - 1.3 กองทัพอากาศ กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและส่วนราชการอื่น ๆ ได้ให้ความร่วมมือกับภาคเอกชนในการร่วมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน
  - 1.4 กรมป่าไม้ สภาความมั่นคงแห่งชาติและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ได้มีความพยายามสนับสนุนการออกพระราชบัญญัติป่าชุมชนที่องค์กรเอกชน องค์กรชาวบ้าน ต้องการให้มีการรับรองสิทธิของชุมชนในการดูแลรักษาป่าชุมชน (องค์กรพัฒนาเอกชน :2537)
2. การถูกผลักดันโดยโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจที่เน้นการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะแนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วง ค.ศ.1890-

1920 เป็นช่วงที่กำลังมีความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติในสหรัฐอเมริกา ความหมายของ “การพัฒนาแบบยั่งยืน” หมายถึง การพัฒนาประเทศจะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาจะต้องใช้อย่างประหยัดและไม่ให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้หมดไป จะต้องให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดขึ้นใหม่ทดแทนของเก่า รวมตลอดจนถึงการทำสิ่งใหม่ทดแทนสิ่งเก่าที่เสื่อมสลายหมดไปด้วย (สุนีย์ มัลลิกามาตย์ : 2538)

3. แรงผลักดันจากผู้บริโภคที่ทำงานตามกลไกตลาด เนื่องจากความต้องการการยอมรับจากสังคมในด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและเพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้าหรือธุรกิจของตนเอง เป็นการเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้ขยายตัวมากยิ่งขึ้นในกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการบริโภคตามความพึงพอใจไปสู่การบริโภคเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวโน้มว่าผู้บริโภคกลุ่มนี้จะมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นในอนาคตอย่างแน่นอน

จากเหตุผลทั้ง 3 ประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้องค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนตัวเองเสียใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจแบบนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การลดการปล่อยของเสียที่เป็นอันตรายร้ายแรง การป้องกันชั้นบรรยากาศโอโซน ทั้งนี้เพื่อป้องกันด้านชื่อเสียงองค์กรของตน ซึ่งหากชื่อเสียงขององค์กรเสียหาย ก็อาจก่อให้เกิดผลเสียกับธุรกิจของตน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะเป็นตัวบังคับให้บริษัทเอกชนผู้ผลิตสินค้าต้องเริ่มสนใจเรื่องการออกแบบสินค้า การปรับวิธีการผลิตและท้ายที่สุดจะต้องสามารถให้บริษัทเหล่านี้ตระหนักว่า ผลประโยชน์ของบริษัทกับความอยู่รอดของสังคมนี้มีพันธะผูกพันอย่างแยกไม่ออก บริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมมีโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและมีอนาคตที่ยั่งยืน บริษัทที่ผลิตสินค้ารักษาสิ่งแวดล้อมจะได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสม และที่สำคัญผลประโยชน์อันมีค่าจะตกอยู่กับองค์กรธุรกิจนั่นเอง โดยเฉพาะในเรื่องของการผลิต นอกจากนี้การใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพยังจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของสถานประกอบการลดลงอีกด้วย

- การแสดงความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้านดังนี้ คือ การแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมภายในและการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก
1. ความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อมภายใน หมายถึงความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นภายในองค์กรธุรกิจเอง ตัวอย่างเช่นในจุดของการผลิตนั้น แนวคิด “การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพทางสิ่งแวดล้อม (Environmentally Friendlier Products) กำลังเป็นที่ยอมรับกันมากในหมู่ธุรกิจอุตสาหกรรมและการบริโภค นั่นคือทางฝ่ายผู้ผลิตจะเน้นหนักในการมองผลิตภัณฑ์ของคนอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาว่า ทุกขั้นตอนของการผลิตจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง โดยการดำเนินงานของภาคธุรกิจเอกชนในเรื่องนี้ จำแนกได้เป็น 4 รูปแบบคือ

- การลงทุนเพื่อควบคุมมลพิษ เช่น บริษัท สวีเดนมอเตอร์ส จำกัด (มหาชน) ผู้ผลิตรถยนต์วอลโว่ ได้ริเริ่มนำเอาเครื่องกรองไอเสียระบบ 3 ทิศทาง สามารถกำจัดสารประเภทไฮโดรคาร์บอน คาร์บอนมอนนอกไซด์และไนโตรเจนออกไซด์ที่ปล่อยออกมาจากท่อไอเสียได้ถึง 95%
- การพัฒนาเทคโนโลยีที่ปราศจากมลพิษ เช่น บริษัทลิเวอร์ บราเธอร์ (ประเทศไทย) จำกัด สามารถบรรจุผลิตภัณฑ์ไบโอเทค ลักษณะเหมือนกล่องโฟม แต่มีส่วนสำคัญของแป้งมันสำปะหลังและสารสังเคราะห์ชนิดเม็ดไบโอพลาสติกที่มีส่วนประกอบของไฮโดรเจนคาร์บอนที่ย่อยสลายได้ด้วยแบคทีเรียและน้ำให้กลายเป็นอินทรีย์สารใน 1 สัปดาห์ ไม่ทำให้เกิดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสามารถนำไปทำเป็นอาหารสัตว์ได้
- เทคโนโลยีเพื่อการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ เช่น บริษัท ฟิลิปส์อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งผลิตหลอดไฟประหยัดพลังงานรุ่นต่าง ๆ ซึ่งช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้าและลดปัญหาหมอกควันจากการใช้พลังงาน นอกจากนี้ ยังตั้งศูนย์สว่างประยุกต์ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลอดไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ กับความเหมาะสมของอาคารสถานที่ด้วย
- การลดปริมาณของเสียและนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น บริษัท ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน จำกัด (มหาชน) จัดให้มีโครงการแลกกระดาษเพื่อชีวิตป่า โดยมีضمให้ลูกค้านำเศษกระดาษใช้แล้วมาแลกเปลี่ยนกับกระดาษชำระชนิดรีไซเคิล นอกจากนั้นยังมีโครงการคณะทูตรีไซเคิล เพื่อเผยแพร่ความรู้และวิถีการในการนำขยะที่ยังมีคุณค่ากลับมาใช้ใหม่ได้

การนำกลยุทธ์ “การตลาดสีเขียว” (Green Marketing) มาใช้ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการปรับเปลี่ยนภาพพจน์ของธุรกิจเอกชน “การตลาดสีเขียว” โดยเริ่มเป็นครั้งแรกในเดือนมกราคม พ.ศ.2534 ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีหนังสือพิมพ์แอดเวอริไทซิ่งเอง เป็นผู้ที่มิมบทบาทสำคัญผลักดันให้เกิดการรณรงค์ขึ้น อันเป็นรูปธรรมต่อเนื่องจากเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2533 ที่สภาองเกรสผ่านกฎหมายเพื่ออากาศสะอาด (Clean air Law) โดยเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับแรกของโลกที่ดูแลสิ่งแวดล้อมในระดับสูงสุด

กรีนมาร์เก็ตติ้งในไทยถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดกันอย่างกว้างขวางตั้งแต่ช่วงเวลาต่อเนื่องปีพ.ศ.2533-2534 โดยเริ่มจากสินค้าอุปโภคบริโภคเพราะสินค้าดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนใหญ่โดยตรง ดังนั้น ความตื่นตัวย่อมจะมีมากกว่าผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

2. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก หมายถึง การแสดงเจตนารมณ์และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาของชุมชนหรือสังคม นอกเหนือจากองค์กรธุรกิจได้เข้าไปมีบทบาทในการก่อตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นจิตสำนึก ให้ข่าวสารความรู้และศึกษากันคว้าดีแท้ปัญหาสู่สาธารณชน ทั้งประสานเข้ากับประชาชนเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือผลักดันให้

ภาครัฐสนใจนำไปออกนโยบายและออกกฎหมายคุ้มครอง โดยองค์กรธุรกิจบางแห่งได้จัดตั้งเอ็นจีโอ (Non-Governmental Organizations NGOs) หรือร่วมมือกับสถาบันหรือกลุ่มองค์กรอื่น ๆ ช่วยให้กระแสนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมและปัญหากระจายออกไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง เป็นการช่วยลดภาระหน้าที่ในแก่ภาครัฐบาลได้ เนื่องจากองค์กรเอกชนมีความยืดหยุ่นคล่องตัวในการทำงานสูง ขั้นตอนการทำงานไม่ซับซ้อนหรือใช้เวลานาน และมีโอกาสใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากกว่าหน่วยงานของรัฐ ทำให้ทราบถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมตลอดจนปัญหาเศรษฐกิจของคนในชุมชนได้อย่างชัดเจน การดำเนินงานภาคสนามมีเงินทุนสนับสนุนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้บริษัทเอกชนอื่น ๆ หันมาให้ความสนใจการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ตัวอย่างเช่น โครงการรักเรา รักโลก โดยการดำเนินงานของศูนย์วิจัยนโยบายและการพัฒนา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภายใต้การสนับสนุนของบริษัท เอ็ม เอ็ม ซี ลีทิทผล จำกัด ได้มีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างจิตสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน จึงมีการจัดอบรมเยาวชนอาสาสมัครในจังหวัดต่าง ๆ มีทุนการศึกษาให้การวิจัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลทางสิ่งแวดล้อม โดยมีการทำสารคดีเพื่อสิ่งแวดล้อม รายการรักเรา รักโลกทางวิทยุ มีคอลัมน์รักเรา รักโลก ซึ่งเป็นบทความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วยการปลูกต้นไม้ในเขตเมือง เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทรุดโทรมในกรุงเทพฯ

จากผลงานและกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พอดีจะสรุปบทบาทด้านต่าง ๆ ขององค์กรธุรกิจเอกชนในการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้ดังนี้

1. ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินการผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ เช่น โฆษณา รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารและเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดแนวร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกระจายไปตามสังคมต่าง ๆ มากขึ้น
2. ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งภาคเอกชนได้เข้ามามีบทบาทเสริมการทำงานของภาครัฐอย่างมาก เช่น การจัดการอบรมค่ายเยาวชนเพื่อสิ่งแวดล้อม การจัดอบรมอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัดต่าง ๆ
3. ด้านการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันมีองค์กรเอกชนหลายองค์กรซึ่งให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนบทบาทในด้านนี้ เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง ปัญหาขยะ เป็นต้น
4. ด้านการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานในด้านนี้ขององค์กรเอกชนส่วนใหญ่ เช่น โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ จะเป็นการดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูสภาพธรรมชาติที่มีความเสื่อมโทรมลงให้กลับคืนสู่สมดุลตามธรรมชาติ

5. ด้านภาครัฐกิจเอกชนกับความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อม นอกจากการสร้างความตระหนักรับผิดชอบ ต่อสังคมด้วยการรณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ภาครัฐกิจเอกชนยังได้ดำเนินการเพื่อสิ่งแวดล้อมอีกหลายรูปแบบ อาทิ การลงทุนเพื่อการควบคุมมลพิษ การนำเทคโนโลยีเพื่อการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติมาใช้และการลดปริมาณของเสียและการนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น

ถึงแม้ว่าองค์กรธุรกิจเอกชนจะได้ปรับเปลี่ยนตัวเองโดยเข้ามาจับบทบาทและมีส่วนร่วมใน ด้านสิ่งแวดล้อมก็ตาม ในความเป็นจริงแล้วประชาชนทั่วไปต่างไม่เชื่อใจในวงการธุรกิจอยู่แล้ว ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมอาจเป็นแค่จุดขายซึ่งทำตามกระแสสังคม และเมื่อพูดถึงเรื่อง “สีเขียว” ที่เป็น เรื่องตรงกันข้ามจึงไม่มีใครยอมรับได้อย่างสนิทใจและองค์กรธุรกิจเหล่านี้จะยังถูกมองด้วยสายตาไม่ แน่ใจนักว่าเป็นการ “ไถ่บาป” เนื่องจากบริษัทเหล่านั้นเป็นหนึ่งในตัวการทำลายสภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเพื่อสร้างความมั่งคั่งอย่างมหาศาลมาแล้วจึงถือ โอกาสเอาเงินกำไรมาใช้ฟื้นฟูอนุรักษ์หรือบาง บริษัทอาจฉวยโอกาสอาศัยกระแสคนสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมมาเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการโฆษณา บริษัท ปัญหานี้จึงนำไปสู่ประเด็นการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การใช้สื่อและกิจกรรมการรณรงค์ของบอดี ชีอป เพื่อนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อม” โดยองค์กรที่ผู้วิจัยเลือกใช้เป็นกรณีศึกษาคือ บริษัทเอิร์ธแคร์ จำกัด (Earth Care Co.,Ltd) ซึ่งเป็นผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์เพื่อความงามภายใต้ชื่อ บอดี ชีอป (The Body Shop) บอดี ชีอปเป็นกิจการร้านค้าปลีกซึ่งมีการผลิตสินค้าโดยการนำเอาพืชพรรณธรรมชาติมาผนวก กับการค้นคว้าวิจัยที่ทันสมัยมาผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบ ภายใน ตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบ การผลิต ส่วนผสมในสินค้า การพัฒนาและทดสอบสินค้าก่อนวาง ตลาดโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การบรรจุหีบห่อ การนำสิ่งที่ไม่ใช้แล้วมาผ่านกรรมวิธีแปรรูปเพื่อนำ กลับมาใช้ใหม่ ส่วนทางด้าน การแสดงความรับผิดชอบต่อภายนอกนั้นเป็นการจัดกิจกรรมเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยมีการวางแผนการรณรงค์อย่างเป็นระบบ เช่น แนวความคิดเรื่อง “Against Animal Testing” ที่ รณรงค์มาตั้งแต่สินค้าเริ่มออกสู่ตลาด

บอดี ชีอป ถือกำเนิดโดยนางแอนนิต้า ร็อดดิก ในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ.2519 โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการทำธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ทั้งนี้เนื่องจากนางอนิต้าเห็นว่าธุรกิจเครื่องสำอาง นั้นไม่มีความจำเป็นที่ต้องใช้สารเคมีเพราะสิ่งที่ธรรมชาติให้มาคือสิ่งที่ดีที่สุด และความคิดที่ว่าธุรกิจ ไม่จำเป็นต้องเบียดเบียนมนุษยชาติ เพราะพื้นฐานของธุรกิจมีความพร้อมที่จะตอบสนองผลคืนกำไรให้ แก่สังคมเพราะองค์ประกอบของธุรกิจล้วนมีบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีเงินทุนจัดการต่อเรื่องต่าง ๆ ได้ฉับไว ดังนั้น ธุรกิจจึงควรทำอะไรให้กับสังคมบ้าง นี่คือนจุดที่ทำให้ บอดี ชีอป ดำเนินว่าผลกำไรทางธุรกิจควรกลับคืนไปสู่สิ่งแวดล้อมและสังคม

บอดี ซีอ็อป มีสาขาแรกที่เมืองไบรท์ตัน (Brighton) ประเทศอังกฤษ นับถึงเดือนสิงหาคม 2537 เดอะ บอดี ซีอ็อป มีสาขาจำนวน 1,136 ร้านใน 45 ประเทศทั่วโลกทั้งทวีปอเมริกา ยุโรปและเอเชีย สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันมี 13 สาขา

บริษัทมีการกำหนด “ค่านิยมพื้นฐาน” อันได้แก่ความห่วงใยสภาวะแวดล้อม ความสนใจและเอาใจใส่ต่อสิทธิมนุษยชน และการต่อต้านการทดลองด้วยสัตว์ในธุรกิจเครื่องสำอาง โดยบริษัทมีนโยบาย ดังนี้

1. การตรวจสอบด้วยตนเอง โดยมีการประเมินผลการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างสม่ำเสมอ เช่น การใช้ไฟฟ้า น้ำมัน
2. การส่งเสริมการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยพยายามนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เช่น ขวด และพยายามใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุด
3. การเติบโตของธุรกิจที่แตกต่าง โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมพอ ๆ กับผลกำไร โดยการดำเนินธุรกิจกับชนพื้นเมืองในประเทศด้อยพัฒนา
4. การใช้พลังงานและลดปริมาณขยะ โดยวิธีการ 4 ขั้น คือ ลดปริมาณ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) นำกลับมาเติมใหม่ (Refill) และนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
5. การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม โดยให้ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมและปัญหาสังคมแก่พนักงานและลูกค้า

จาก “ค่านิยมพื้นฐาน” ทั้ง 5 ประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายหลักในการดำเนินงานคือเพื่อร่วมกันรณรงค์การปกป้องสิ่งแวดล้อมโดยรักษาสภาพทางนิเวศน์วิทยาให้คงอยู่ต่อไป โดยผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์และกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านสื่อสิ่งพิมพ์นั้นเป็นการจัดทำในรูปแบบของการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร สภาพแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสารในรูปแบบ Indirect Advertisement และสื่อเฉพาะกิจ (แผ่นพับ) เป็นส่วนใหญ่

ส่วนทางด้านการรณรงค์เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นการรับเอานโยบายหลักของบริษัทแม่ที่จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือชนพื้นเมืองในท้องถิ่นที่มีสาขาของบอดี ซีอ็อป อยู่ในประเทศ โครงการสร้างงาน สร้างรายได้ (Trade Not Aid) และการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐบาลและเอกชนในการร่วมกันรณรงค์โครงการต่าง ๆ เพื่อประชาชน เช่น ในวันที่ 4 กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันสิ่งแวดล้อมโลก บอดี ซีอ็อป บริจาครายได้ 10% ของยอดขายในวันนั้นให้กับมูลนิธิป้องกันควีนพิษและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในโครงการตรวจวัดและป้องกันภัยจากมลภาวะทางเสียงการจราจรในกรุงเทพมหานคร

สำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย มีดังนี้

ต.ค. 2537 โครงการต่อต้านการค้าสัตว์และพืชใกล้สูญพันธุ์ (CITES = Convention on International Trade in Endangered Species) โดยเป็นการรวบรวมลายเซ็นพร้อมๆกับบอดี ชีโอป ทั่วโลก โดยสร้างประวัติศาสตร์รวบรวมลายเซ็นได้เป็นอันดับหนึ่งของโลก

ก.ค.2538 วันสิ่งแวดล้อมโลก บริจาครายได้ 10% ของวันสิ่งแวดล้อมโลกให้มูลนิธิป้องกันควนพิษ และสิ่งแวดล้อม

ต.ค.-ก.ย.2538 การต่อต้านแผนการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ของฝรั่งเศส ประชาชนชาวไทยได้ให้ความร่วมมือในการแสดงประชามติเป็นอย่างดี โดยร่วมกันเซ็นชื่อลงในโปสเตอร์จำนวน 7,000 กว่าใบโดยส่งไปให้เจ้าหน้าที่สถานทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย

พ.ย.2538 รณรงค์การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และการใช้ถุงยางอนามัยร่วมกับกลุ่มสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน

มิ.ย.2539 โครงการรณรงค์การจัดการขยะในโรงเรียน (ระดับมัธยม)

ต.ค.2539 โครงการ No Time To Waste โครงการรณรงค์ให้ความรู้กับลูก้าในการจัดการขยะ ส่งเสริมการตลาดใช้ทรัพยากร โดยจัดเป็นกิจกรรม ดังนี้

- การประกวดโครงการเพื่อการจัดการขยะในโรงเรียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
- การอบรม เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะและการจัดการขยะแก่โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 แห่ง
- รวบรวมข้อเสนอ ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะของลูก้าและผู้สนใจ เพื่อยื่นเสนอต่อสำนักกรุงเทพมหานคร
- ผลิตโปสเตอร์ข้อมูล เอกสาร เกี่ยวกับข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่จะช่วยลดขยะ เพื่อเผยแพร่ตามองค์กรต่าง ๆ

มิ.ย 2540 โครงการรณรงค์ต่อต้านการใช้สัตว์ทดลอง (Against Animal Testing)

พ.ย.2540-41 โครงการส่งเสริมการนับถือตนเองของผู้หญิง (Self Esteem)

พ.ย.2541 โครงการค้าขายกับชุมชน (Community Trade)

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และกิจกรรมรณรงค์สังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรธุรกิจ บอดี ชีโอป ในฐานะที่เป็นองค์กรธุรกิจที่มีผู้ก่อตั้งเป็นผู้หญิงรุ่นแรก ๆ ที่ประกาศตัวเองว่า “ เราอุทิศตนดำเนินธุรกิจและเพื่อชกุงให้มีการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม” บอดี ชีโอป มีการวางคอนเซ็ปต์ในเรื่องของการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน การสร้างความสำนึกที่ดีต่อตัวสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมโดยภาพที่ออกมาจึงเป็นสินค้าที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาว่า องค์กรธุรกิจนี้ได้มีการเลือกใช้สื่ออย่างไรในการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจเลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และได้แสดงบทบาท

อย่างไรในการแก้ไขปัญหาและอนุรักษ์ทรัพยากรในระดับความคิด ความ เข้าใจ และจิตสำนึกของคน ในสังคม

ในส่วนของผลกระทบของการใช้สื่อ จะเห็นได้ว่า องค์กรธุรกิจ เช่น บอด้ ซือป ได้ พยายามเสนอข่าวสารและกิจกรรมรณรงค์เพื่อเป็นการกระตุ้น สร้างความตื่นตัวเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อปัญหา ซึ่งยังเป็นปัญหาอยู่ว่า ปัจจุบันผู้บริโภคและประชาชนทั่วไปได้ให้ความสนใจในปัญหาดังกล่าวมาน้อยเพียงใด จึงเป็นที่น่า สนใจศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารในส่วนของผู้รับสารว่า ข่าวสารที่รณรงค์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ผ่านองค์กรธุรกิจนั้นสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นลูกค้าประจำ ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เป้าหมายทางการตลาด ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มที่น่าสนใจศึกษาว่า กลุ่มผู้บริโภคกลุ่มนี้ได้ให้ความสนใจในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด และภายหลังจากรับรู้แล้วได้ก่อให้เกิดผลกระทบและความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจน พฤติจิตสำนึกของผู้บริโภคกลุ่มนี้ให้เข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบ รวมทั้งมีความระมัดระวังการ ปฏิบัติตนในกิจวัตรประจำวัน พร้อมกับมีแนวโน้มที่จะต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้มาใช่วางแผนรณรงค์เกี่ยวกับ ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการเลือกใช้สื่อในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมของ องค์กรธุรกิจ
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจเลือกใช้สื่อ
3. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม จากสื่อขององค์กรธุรกิจของกลุ่มผู้รับสารใน เขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์กรธุรกิจ ที่มีต่อผู้รับสาร

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะการใช้สื่อในการนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมขององค์กรธุรกิจ เดอะบอดี ซีอ็อป เท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นำเสนอผ่านองค์กรธุรกิจเดอะบอดี ซีอ็อป เท่านั้น ไม่นับรวมถึงการได้รับข่าวสารผ่านทางสื่อบุคคลหรือสื่อเฉพาะกิจต่าง ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสาร การกำหนดนโยบายและแผนงานประชาสัมพันธ์ เพื่อรณรงค์แก้ไขปัญหาสังแวดล้อมขององค์กรธุรกิจอื่น ๆ ต่อไป
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การใช้สื่อ (Media Use) หมายถึง การเลือกใช้สื่อว่าจะใช้สื่อประเภทใด โดยในที่นี้ แบ่งเป็น

สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร

สื่อบุคคล ได้แก่ พนักงานประจำร้าน เดอะ บอดี ซีอ็อป

สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่โครงการรณรงค์ต่าง ๆ ประกอบด้วย แผ่นพับ โปสเตอร์ สติกเกอร์ และงานนิทรรศการ

สื่อกิจกรรม ได้แก่ การประกวด การอบรม การจัดสัมมนา และการลงลายมือชื่อ

สื่อผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเป็นสินค้าเพื่อวางจำหน่ายภายในร้าน

รวมถึงการกำหนดสัดส่วนของสื่อ ลักษณะเนื้อหาที่จะนำเสนอผ่านสื่อ รูปแบบ วิธีการนำเสนอ ตลอดจนการกำหนดลักษณะการเผยแพร่ข่าวสารและช่องทางการเผยแพร่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจเลือกใช้สื่อ หมายถึง ปัจจัยภายในองค์กรธุรกิจของบอดี ชีออป เช่น นโยบายในการส่งเสริมการขาย นโยบายในการจัดกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และ ปัจจัยภายนอก เช่น สถานการณ์ทางการตลาด หรือสถานการณ์สำคัญทางด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของ เคอะ บอดี ชีออป จากสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ สื่อกิจกรรมและสื่อ ผลิตภัณฑ์ ซึ่งก่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้รับสารทั้งในระดับความรู้ ทักษะและพฤติกรรม

ผลลัพธ์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงการได้รับความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วม ปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งภายหลังจากการได้รับข่าวสารสิ่งแวดล้อม

ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการรณรงค์ เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของ เคอะ บอดี ชีออป

ความตระหนัก หมายถึง การเข้าใจและการเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีจิตสำนึกที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมปฏิบัติ หมายถึง การให้ความร่วมมือตลอดจนการที่บุคคลได้กระทำการใด ๆ โดยสมัครใจต่อกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONCEPTUAL FRAMEWORK

